

Annex 3

Matèries d'educació secundària obligatòria

Aranès i Literatura a l'Aran

Llengua Castellana i Literatura

Llengua Catalana i Literatura

Llengua Estrangera

Segona Llengua Estrangera

L'objectiu de les matèries lingüístiques és preparar l'alumnat perquè sigui capaç de participar en la societat plural, plurilingüe i pluricultural del segle XXI i actuar en diferents contextos, per aconseguir un bé individual, col·lectiu i global.

La competència comunicativa i lingüística els ha de donar les eines imprescindibles per desenvolupar les competències globals que recomana la UNESCO i que els permetrà arribar a ser persones cultes, crítiques i ben informades, que sabran fer un ús eficaç i ètic dels llenguatges; respectuoses amb la diversitat; capaces de transformar la informació en coneixement i d'aprendre per elles mateixes, d'informar-se, de col·laborar i de treballar en equip; creatives i emprenedores; i compromeses amb el desenvolupament sostenible, la defensa dels drets humans i la convivència inclusiva, pacífica i democràtica.

En un món complex i amb múltiples fluxos comunicatius, cal desenvolupar una ètica de la comunicació que se centri en pràctiques comunicatives no discriminatòries, per identificar i rebutjar els abusos de poder a través de la paraula, fomentar la igualtat des d'una perspectiva de gènere i les conductes no sexistes, així com la gestió dialogada de conflictes, alineada amb la prevenció de qualsevol tipus de violència, incloent-hi, en particular, la violència de gènere i la cultura de la pau.

Per formar parlants plurilingües i interculturals cal, en primer lloc, l'assoliment de la competència plena en català, la llengua pròpia de Catalunya, en castellà i en les llengües estrangeres curriculars del centre.

Els centres han de fomentar el respecte per la diversitat lingüística i el desig d'aprendre altres llengües i cultures. L'alumnat ha de ser capaç de dur a terme les tasques de comunicació que els permetin expressar la seva comprensió de la realitat, relacionar-se amb persones de la seva edat i adultes, integrar, comprendre, valorar i comunicar la seva cultura i sentiments, amb la utilització dels diversos llenguatges: el verbal, oral i escrit, i el no verbal, tot emprant els mitjans, suports i formats també diversos. Totes les llengües curriculars s'han de treballar des d'una òptica de tractament integrat, pel que fa a competències, processos, metodologies i sabers per garantir que l'alumnat té les mateixes oportunitats i per planificar-ne els aprenentatges i establir tractaments metodològics i didàctics coherents.

La presentació unitària del currículum de les matèries lingüístiques —Aranès i Literatura a l'Aran, Llengua Castellana i Literatura, Llengua Catalana i Literatura, Llengua Estrangera i Segona Llengua Estrangera— permet que un conjunt de sabers que són comuns a totes les llengües no es tornin a plantejar des de l'inici en cadascuna. Cal afavorir que l'alumnat aprengui a aplicar les capacitats i habilitats que ja ha desenvolupat en altres llengües i facilitar, així, la transferència necessària d'aprenentatges entre les llengües.

Atès que la llengua i la comunicació són la base de la captació, elaboració i comunicació del coneixement, el desenvolupament de la competència comunicativa ha de ser compartida conjuntament i coordinadament per totes les matèries, i els àmbits que es puguin generar.

L'ensenyament i aprenentatge de la llengua estrangera s'emmarca en l'enfocament orientat a l'acció a partir de la reflexió, que es recull i es desenvolupa àmpliament en el document *Marc europeu comú de referència per a les llengües: aprendre, ensenyar, avaluar*, elaborat pel Consell d'Europa. La finalitat de l'ensenyament de les llengües estrangeres és el seu progressiu domini, essencial en la vivència de la cultura i l'obertura al món, i un dels factors que contribueix més plenament a la identitat i al creixement individual, social i personal.

L'aprenentatge de diverses llengües estrangeres comporta el desenvolupament de diferents elements, eines i estratègies que es treballen de manera transversal i afavoreixen la transferència entre llengües perquè, d'aquesta manera, hi hagi un augment de la capacitat per establir analogies i contrastos, i inferir regles generals, que una segona llengua estrangera ajuda a desenvolupar, a la vegada que se n'afavoreix l'aprenentatge.

Cal tenir en compte que les expectatives per al nivell de competència que es pretén assolir en una segona llengua estrangera han de ser, inicialment, inferiors al nivell establert per a la primera, tal com s'indica en els criteris d'avaluació de les competències de la segona llengua estrangera.

La llengua estrangera, i també les llengües catalana i castellana, permeten a l'alumnat desenvolupar-se en els entorns digitals i accedir a les cultures vehiculades per mitjà d'aquestes llengües, tant com a motor de formació i aprenentatge, com a font d'informació i gaudi, desenvolupant el pensament crític, l'alfabetització mediàtica i l'ús adequat, segur, ètic i responsable de la tecnologia. Les eines digitals posseeixen un potencial que en permet reforçar l'aprenentatge, l'ensenyament i l'avaluació.

L'assoliment de les competències específiques constitueix la base per a l'avaluació competencial de l'alumnat i es valoren a través dels criteris d'avaluació. No hi ha una vinculació unívoca i directa entre criteris d'avaluació i sabers; les competències específiques s'avaluen a través de la posada en acció de diferents sabers, proporcionant la flexibilitat necessària per establir connexions entre aquests.

Els criteris d'avaluació, en tant que expliciten l'avaluació de les capacitats i els sabers que cal desenvolupar, concreten els aprenentatges que volem identificar en l'alumnat i la forma de fer-ho, en els cursos segon i quart. Es vinculen directament a les competències específiques. Els criteris d'avaluació permeten mesurar el grau de desenvolupament d'aquestes competències i el o la docent pot connectar-los de forma flexible amb els sabers de la matèria durant el procés d'ensenyament i aprenentatge.

Els i les docents han de contextualitzar i flexibilitzar aquests criteris d'acord amb les circumstàncies de la seva activitat. El seu caràcter és marcadament competencial i els converteix en evaluadors tant de les capacitats desplegades com dels diferents tipus de sabers, és a dir, dels coneixements, les destreses, els valors i les actituds que l'alumnat ha d'adquirir per desenvolupar-se en múltiples situacions pròpies de la societat actual. S'espera de l'alumnat que sigui capaç de mobilitzar els sabers en situacions comunicatives reals.

Les competències específiques de Llengua Catalana i Literatura, Llengua Castellana i Literatura, Llengua Estrangera i Segona Llengua Estrangera, a l'educació secundària obligatòria, suposen una progressió respecte a les de l'educació primària, de les quals

caldrà partir, en aquesta nova etapa, per evolucionar des d'un acompanyament guiat per a un creixement autònom i el desenvolupament de la capacitat de pensament abstracte. Aquesta progressió suposa, a més, una major diversitat i complexitat de les pràctiques discursives, centrar l'atenció en l'ús de la llengua en els àmbits educatiu i social, subratllar el paper de les convencions literàries i del context històric en la comprensió dels textos literaris i donar un paper més rellevant a la reflexió sobre el funcionament de la llengua i els seus usos.

La primera de les competències específiques de la matèria s'orienta al reconeixement de la diversitat lingüística i dialectal de Catalunya, d'Espanya i del món amb el propòsit d'afavorir actituds d'estima a aquesta diversitat, combatre prejudicis i estereotips lingüístics i estimular la reflexió interlingüística.

Un segon grup de competències, de la segona a la cinquena, es refereix a la comprensió, producció, i interacció oral i escrita, incorporant les formes de comunicació intervingudes per la tecnologia i atenent als diferents àmbits de comunicació: personal, educatiu, social i professional.

D'altra banda, saber llegir avui implica també navegar i buscar a la xarxa, seleccionar la informació fiable, elaborar-la i integrar-la en esquemes propis, etc. En resposta a això, la competència sisena posa el focus en l'alfabetització informacional, i la setena i la vuitena es reserven per a la lectura literària, tant autònoma com guiada a l'aula. En llengües estrangeres, la competència vuitena fa referència a la mediació com a activitat del llenguatge consistent a explicar i facilitar la comprensió de missatges o textos a partir d'estratègies, de manera oral i escrita.

La competència novena atén a la reflexió sobre la llengua i els seus usos, mentre que la desena, relativa a l'ètica de la comunicació, és transversal a totes.

Les competències s'han de treballar en el context de situacions d'aprenentatge, connectades amb la realitat i que convidin l'alumnat a la reflexió, a la col·laboració i l'acció.

Els sabers de les matèries lingüístiques s'organitzen al voltant de quatre blocs: */es llengües i els seus parlants; comunicació; educació literària, i reflexió sobre la llengua.* Al seu torn, el bloc *comunicació* en comprèn quatre: *context; gèneres discursius; processos, i reconeixement i ús discursiu dels elements lingüístics.*

Finalment, la diversitat lingüística de la major part dels contextos escolars i la innegable necessitat d'una educació plurilingüe per a tot l'alumnat convida al tractament integrat de les llengües com una via excel·lent per estimular la reflexió interlingüística i aproximar-se als usos socials reals, en els quals sovint s'han de fer servir simultàniament dues o més llengües. Aquest tractament integrat de les diferents llengües del centre s'ha de tenir en compte a l'hora de planificar-ne els aprenentatges i el tractament metodològic i didàctic.

En aquestes matèries es treballen un total de 10 competències específiques que són la concreció dels indicadors operatius de les competències clau definits al perfil competencial de sortida de l'alumnat al final de l'educació bàsica.

**Aranès i Literatura a l'Aran
Llengua Castellana i Literatura
Llengua Catalana i Literatura**

Competència específica 1

Descriure i valorar la diversitat lingüística i cultural a partir del reconeixement de les llengües de l'alumnat i la realitat plurilingüe i pluricultural, per afavorir la transferència lingüística, identificar i rebutjar estereotips i prejudicis lingüístics, i valorar aquesta diversitat com a font de riquesa cultural.

Criteris d'avaluació

1r i 2n	3r i 4t
<p>1.1 Reconèixer la llengua catalana i la llengua castellana i llurs varietats dialectals, així com la resta de llengües de l'Estat espanyol i les llengües d'origen de l'alumnat, identificant-ne algunes nocions bàsiques i contrastant alguns dels seus trets en manifestacions orals, escrites i multimodals.</p> <p>1.2 Identificar prejudicis i estereotips lingüístics adoptant una actitud de respecte i valoració de la riquesa cultural, lingüística i dialectal, a partir de l'observació de la diversitat lingüística de l'entorn.</p>	<p>1.1 Reconèixer i valorar la llengua catalana i la llengua castellana i llurs varietats dialectals, diferenciant-ne els trets sociolectals i de registre, a partir de l'explicació del seu origen o el seu desenvolupament històric i sociolingüístic, i contrastant aspectes lingüístics i discursius en manifestacions orals, escrites i multimodals.</p> <p>1.2 Identificar i qüestionar prejudicis i estereotips lingüístics adoptant una actitud de respecte i valoració de la riquesa cultural, lingüística i dialectal, a partir de la indagació i la reflexió sobre els drets lingüístics individuals i col·lectius, així com la reflexió sobre fenòmens de contacte entre llengües.</p>

Aquesta competència se centra en l'ús de la llengua catalana i de la llengua castellana en una realitat plurilingüe com és Catalunya. Per entendre per què és necessari aquest ús, un alumne o una alumna d'aquest territori ha de tenir la informació suficient per conèixer críticament la realitat social d'ambdues llengües en els diversos territoris on es parlen. El català és la llengua vehicular de referència dels centres educatius de Catalunya per la qual cosa cal contribuir en la consciència de pertinença lingüística de l'alumnat i potenciar el seu ús.

La competència planteja la necessitat que l'alumnat adquiraixi habilitats i destreses per a la convivència, el respecte i l'entesa entre les persones basades en els usos socials de les llengües en contextos multilingües. Es parteix de la idea que aprendre llengües és, sobretot, aprendre a comunicar-se amb altres persones, a prendre contacte amb realitats diverses i a assumir la pròpia expressió com a modalitat fonamental d'obertura als altres.

En moltes de les nostres aules s'utilitzen llengües o varietats dialectals diferents de la llengua vehicular d'aprenentatge. Aquesta diversitat lingüística ha de servir per apropar l'alumnat a la realitat plurilingüe de Catalunya, d'Espanya i del món. En primer lloc, per ajudar l'alumnat a valorar la riquesa cultural que això suposa i a detectar i evitar els perjudicis lingüístics; en segon lloc, per anar prenent consciència sobre el funcionament de les llengües a partir de l'observació i comparació, inclosa una primera aproximació al coneixement de les llengües de signes.

Competència específica 2

Comprendre i interpretar textos orals i multimodals recollint el sentit general i la informació més rellevant, la seva forma i el seu contingut, per construir coneixement, formar-se opinió i eixamplar les possibilitats de gaudi i lleure.

Criteris d'avaluació

1r i 2n	3r i 4t
<p>2.1 Comprendre el sentit global, l'estructura, la informació més rellevant en funció de les necessitats comunicatives i la intenció de l'emissor, de textos orals i multimodals senzills de diferents àmbits, analitzant la interacció entre els diferents codis.</p> <p>2.2 Valorar la forma i el contingut de textos orals i multimodals senzills, avaluant-ne la qualitat, la fiabilitat i la idoneïtat del canal utilitzat, així com l'eficàcia dels procediments comunicatius emprats.</p>	<p>2.1 Comprendre el sentit global, l'estructura, la informació més rellevant en funció de les necessitats comunicatives i la intenció de l'emissor, de textos orals i multimodals de certa complexitat de diferents àmbits, analitzant la interacció entre els diferents codis.</p> <p>2.2 Valorar la forma i el contingut de textos orals i multimodals de certa complexitat, avaluant-ne la qualitat, la fiabilitat i la idoneïtat del canal utilitzat, així com l'eficàcia dels procediments comunicatius emprats.</p>

Desenvolupar les estratègies de comprensió oral implica entendre que la comunicació és un constant procés d'interpretació d'intencions en el qual entren en joc el coneixement compartit entre emissor i receptor i tots aquells elements contextuels i cotextuals que permeten anar més enllà del significat del text i interpretar-ne el sentit. Si fa un temps la comunicació oral era sempre de caràcter síncron, les tecnologies de la informació i la comunicació han eixamplat les possibilitats de la comunicació asíncrona i han obert l'accés des del centre escolar a entorns comunicatius de caràcter públic. El centre pot i ha d'incloure una infinitat de pràctiques discursives pròpies de diferents àmbits que siguin significatives per a l'alumnat i que abordin temes de rellevància social.

La comprensió i interpretació de missatges orals requereix destreses específiques que han de ser també objecte d'ensenyament i aprenentatge: des de les més bàsiques (anticipar el contingut, retenir informació rellevant en funció del propi objectiu, distingir entre fets i opinions o captar el sentit global i la relació entre les parts del discurs) a les més avançades (identificar la intenció de l'emissor, analitzar procediments retòrics, detectar fal·lícies argumentatives o valorar la fiabilitat, la forma i el contingut del text). En l'àmbit social, el desenvolupament escolar de les habilitats d'interpretació de missatges orals ha de tenir en compte la profusió de textos de caràcter multimodal que reclamen una

específica alfabetització audiovisual i mediàtica per fer front als riscos de manipulació i desinformació.

Competència específica 3

Prodir textos orals i multimodals amb coherència, claredat i registre adequats, atenent les convencions pròpies dels diferents gèneres discursius i participar en interaccions orals variades, amb autonomia, per expressar idees, sentiments i conceptes, construir coneixement i establir vincles personals.

Criteris d'avaluació

1r i 2n	3r i 4t
<p>3.1 Realitzar narracions i exposicions orals senzilles amb diferents graus de planificació sobre temes d'interès personal, social i educatiu ajustant-se a les convencions pròpies dels diversos gèneres discursius, amb fluïdesa, coherència i el registre adequat, en diferents suports i utilitzant de manera eficaç recursos verbals i no verbals.</p> <p>3.2 Participar de manera activa i adequada en interaccions orals informals, en el treball en equip i en situacions orals formals de caràcter dialogat, amb actituds d'escolta activa i estratègies de cooperació conversacional i cortesia lingüística.</p>	<p>3.1 Realitzar exposicions i argumentacions orals d'una certa extensió i complexitat amb diferents graus de planificació sobre temes d'interès personal, social, educatiu i professional ajustant-se a les convencions pròpies dels diversos gèneres discursius, amb fluïdesa, coherència i el registre adequat en diferents suports, utilitzant de manera eficaç recursos verbals i no verbals.</p> <p>3.2 Participar de manera activa i adequada en interaccions orals informals, en el treball en equip i en situacions orals formals de caràcter dialogat, amb actituds d'escolta activa i estratègies de cooperació conversacional i cortesia lingüística.</p>

El desenvolupament de la competència comunicativa de l'alumnat passa necessàriament per l'atenció als usos orals, que han de ser tant un vehicle d'aprenentatge com un objecte de coneixement. Les classes de llengua i literatura han d'ofrir contextos diversificats i significatius on l'alumnat pugui prendre la paraula i conversar amb els seus iguals en diàlegs pedagògicament orientats, i estimular la construcció de coneixements que facin possible la reflexió sobre els usos formals i informals, espontanis i planificats.

La interacció oral requereix conèixer les estratègies per prendre i cedir la paraula, desplegar actituds d'escolta activa, expressar-se amb fluïdesa, claredat i el ton i el registre adequats, així com posar en joc les estratègies de cortesia i de cooperació conversacional. La producció oral de caràcter formal, monologada o dialogada ofereix marge per a la planificació i comparteix, per tant, estratègies amb el procés d'escriptura. Atesa la situació comunicativa, amb major o menor grau de formalitat, la relació entre els interlocutors, el propòsit comunicatiu i el canal, els gèneres discursius —moltres en què han cristal·litzat les pràctiques comunicatives pròpies dels diferents àmbits— ofereixen pautes per estructurar el discurs i per adequar el registre i el comportament no verbal.

Competència específica 4

Comprendre, interpretar i analitzar, amb sentit crític i diferents propòsits de lectura, textos escrits i multimodals reconeixent-ne el sentit global i les idees principals i secundàries, identificant-ne la intenció de l'emissor, reflexionant-ne sobre el contingut i la forma i avaluar-ne la qualitat i fiabilitat, per tal de construir coneixement i donar resposta a necessitats i interessos comunicatius diversos.

Criteris d'avaluació

1r i 2n	3r i 4t
<p>4.1 Comprendre i interpretar el sentit global, l'estructura, la informació més rellevant i la intenció de l'emissor de textos escrits i multimodals senzills de diferents àmbits que responguin a diferents propòsits de lectura, realitzant-ne les inferències necessàries.</p> <p>4.2 Valorar el contingut i la forma de textos escrits i multimodals senzills avaluant-ne la qualitat, la fiabilitat i la idoneïtat del canal utilitzat, així com l'eficàcia dels procediments comunicatius emprats.</p>	<p>4.1 Comprendre i interpretar el sentit global, l'estructura, la informació més rellevant i la intenció de l'emissor de textos escrits i multimodals de certa complexitat, que responguin a diferents propòsits de lectura, realitzant-ne les inferències necessàries.</p> <p>4.2 Valorar críticament el contingut i la forma de textos escrits i multimodals de certa complexitat avaluant-ne la qualitat, la fiabilitat i la idoneïtat del canal utilitzat, així com l'eficàcia dels procediments comunicatius emprats.</p>

Desenvolupar la competència lectora implica incidir en la motivació, el compromís, les pràctiques de lectura i el coneixement i ús de les estratègies que s'han de desplegar abans, durant i després de l'acte lector, perquè noies i nois esdevinguin lectors competents i autònoms davant tota mena de textos, sàpiguen avaluar la seva qualitat i fiabilitat i hi trobin la resposta a diferents propòsits de lectura en tots els àmbits de la seva vida.

Comprendre un text implica captar-ne el sentit global i la informació més rellevant en funció del propòsit de lectura, integrar la informació explícita i realitzar les inferències necessàries que permeten reconstruir la relació entre les seves parts, formular hipòtesis sobre la intenció comunicativa subjacent a aquests textos, i reflexionar sobre la seva forma i contingut. Per a això, convé acompanyar els processos lectors dels estudiants de manera detinguda a l'aula, tenint en compte, a més, que l'alfabetització del segle XXI passa necessàriament per l'ensenyament de la lectura dels hipertextos d'Internet. Les classes de llengües han de diversificar els àmbits als quals pertanyen els textos escrits i crear contextos significatius per a treballar-los a l'aula, buscant la gradació i complementarietat en la complexitat dels textos (extensió, estructura, llenguatge, tema, etc.) i les tasques proposades. Es fa aquí imprescindible el treball coordinat amb altres matèries del currículum, donada l'especificitat dels gèneres discursius associats a cada àmbit de coneixement, així com amb les altres llengües curriculars.

Competència específica 5

Prodir textos escrits i multimodals amb adequació, coherència, cohesió, aplicant estratègies elementals de planificació, redacció, revisió, correcció i edició, amb regulació dels iguals i autoregulació progressivament autònoma i atenent les convencions pròpies del gènere discursiu triat, per construir coneixement i donar resposta de manera informada, eficaç i creativa a demandes comunicatives concretes.

Criteris d'avaluació

1r i 2n	3r i 4t
<p>5.1 Planificar la redacció de textos escrits i multimodals senzills, atesa la situació comunicativa, destinatari, propòsit i canal; redactar esborrany i revisar-lo amb ajuda del diàleg entre iguals i instruments de consulta, i presentar un text final coherent, cohesionat i amb el registre adequat.</p> <p>5.2 Incorporar procediments bàsics per enriquir els textos, tenint en compte aspectes discursius, lingüístics i d'estil, amb precisió lèxica i correcció ortogràfica i gramatical.</p>	<p>5.1 Planificar la redacció d'escrits i multimodals, de certa extensió i complexitat, atesa la situació comunicativa, destinatari, propòsit i canal; redactar esborrany i revisar-lo amb ajuda del diàleg entre iguals i instruments de consulta, i presentar un text final coherent, cohesionat i amb el registre adequat.</p> <p>5.2 Incorporar procediments per enriquir els textos tenint en compte aspectes discursius, lingüístics i d'estil, amb precisió lèxica i correcció ortogràfica i gramatical.</p>

Escriure implica saber fer-ho en diferents suports i formats, molts d'ells de caràcter hipertextual i multimodal, i requereix el coneixement i l'apropiació dels «moltres» en què han cristal·litzat les pràctiques comunicatives escrites pròpies dels diferents àmbits d'ús: els gèneres discursius. Per aquest motiu l'ensenyanament i aprenentatge de l'escriptura reclama una acurada i sostinguda intervenció a l'aula. L'elaboració d'un text escrit és fruit, fins i tot en les seves formes més espontànies, d'un procés que té almenys quatre moments: la planificació —determinació del propòsit comunicatiu i el destinatari i ànalisi de la situació comunicativa, a més de la lectura i ànalisi de models—, la textualització, la revisió (que pot ser autònoma, però també compartida amb altres estudiants o guiada pel o per la docent) i l'edició del text final.

En l'àmbit educatiu, s'ha de posar l'èmfasi en els usos de l'escriptura per a la presa d'apunts, elaboració d'esquemes, mapes conceptuels o resums, i també de textos de caràcter acadèmic. La composició del text escrit ha d'atendre tant a la selecció i organització de la informació (coherència), la relació entre les seves parts i les seves marques lingüístiques (cohesió), l'elecció del registre (adequació), com a la correcció gramatical i ortogràfica i l'adequació lèxica. Requereix també adoptar decisions sobre el ton de l'escrit, la inscripció de les persones (emissor i destinataris) en el discurs, i el llenguatge i estil, de manera que la vinculació entre la reflexió explícita sobre el funcionament de la llengua i la seva projecció en els usos és inseparable.

Competència específica 6

Cercar, seleccionar i contrastar informació procedent de diferents fonts de manera progressivament autònoma, avaluant-ne la fiabilitat i pertinència en funció dels objectius de lectura i evitant els riscos de manipulació i desinformació, i integrar-la i transformar-la en coneixement, per comunicar-la, adoptant un punt de vista crític, personal i respectuós amb la propietat intel·lectual.

Criteris d'avaluació

1r i 2n	3r i 4t
<p>6.1 Aplicar estratègies de cerca d'informació (localització, selecció i contrast), en diferents fonts, incloses les digitals, calibrant-ne la fiabilitat i pertinència en funció dels objectius de lectura, sobre temes d'interès acadèmic, personal, ecològic i social, de forma progressivament autònoma, a la xarxa i a les biblioteques, valorant críticament el resultat de la cerca.</p> <p>6.2 Elaborar treballs d'investigació i comunicar de forma creativa i respectant els drets de la propietat intel·lectual, els resultats d'un procés d'investigació individual o grupal, organitzant la informació, integrant-la en esquemes propis i reelaborant-la, i adoptant un punt de vista crític i respectuós amb els principis de propietat intel·lectual, sobre temes d'interès acadèmic, personal, ecològic i social, que incloguin els objectius de desenvolupament sostenible.</p> <p>6.3 Adoptar hàbits d'ús crític, segur, sostenible i saludable de les tecnologies digitals en relació amb la cerca i la comunicació de la informació.</p>	<p>6.1 Aplicar estratègies de cerca d'informació (localització, selecció i contrast), en diferents fonts, incloses les digitals, calibrant-ne la fiabilitat i pertinència en funció dels objectius de lectura, sobre temes d'interès acadèmic, personal, ecològic i social, de forma autònoma, a la xarxa i a la biblioteca, valorant críticament el resultat de la cerca.</p> <p>6.2 Elaborar treballs d'investigació i comunicar de forma creativa i respectant els drets de la propietat intel·lectual, els resultats d'un procés d'investigació , individual o grupal, organitzant la informació, integrant-la en esquemes propis i reelaborant-la, i adoptant un punt de vista crític i respectuós amb els principis de propietat intel·lectual, sobre temes d'interès acadèmic, personal, ecològic i social, que incloguin els objectius de desenvolupament sostenible.</p> <p>6.3 Adoptar hàbits d'ús crític, segur, sostenible i saludable de les tecnologies digitals en relació amb la cerca i la comunicació de la informació.</p>

L'accés a la informació no garanteix per si mateix el coneixement, entès com a principi estructurador de la societat moderna i eina essencial per fer front als reptes de segle XXI, inclosos els objectius de desenvolupament sostenible. Per això és imprescindible que l'alumnat adquireixi habilitats i destreses per transformar la informació en coneixement, reconeixent el moment en què es necessita, on buscar-la, com gestionar-la, avaluar-la i comunicar-la, adoptant un punt de vista crític i personal, i evidenciant una actitud ètica i responsable amb la propietat intel·lectual i amb la identitat digital.

S'ha de procurar que l'alumnat, individualment o de forma cooperativa, consulti fonts d'informació variades en contextos socials o acadèmics per a la realització de treballs o projectes d'investigació, sigui sobre temes del currículum o sobre aspectes importants de l'actualitat social, científica o cultural. Aquests processos d'investigació han de tendir a

l'abordatge progressivament autònom de la seva planificació i del respecte a les convencions establertes en la presentació de les produccions pròpies amb què es divulga el coneixement adquirit: organització en epígrafs; procediments de cita, notes, bibliografia i webgrafia; combinació ajustada de diferents codis comunicatius en els missatges multimodals, etc. És imprescindible també el desenvolupament de la creativitat i l'adequació al context en la difusió del seu nou aprenentatge. La biblioteca escolar, entesa com un espai creatiu d'aprenentatge, serà l'entorn ideal per a l'assoliment d'aquesta competència.

Competència específica 7

Seleccionar i llegir de manera autònoma obres diverses com a font de plaer i coneixement, configurant un itinerari lector que s'enriqueixi progressivament pel que fa a diversitat, complexitat i qualitat de les obres, i compartir experiències de lectura, per construir la pròpia identitat lectora i gaudir de la dimensió social de la lectura.

Criteris d'avaluació

1r i 2n	3r i 4t
<p>7.1 Triar i llegir textos i obres prèviament seleccionats a partir dels propis gustos, interessos i necessitats que permeten crear el propi itinerari lector.</p> <p>7.2 Compartir l'experiència de lectura en suports diversos, tot relacionant el sentit de l'obra amb la pròpia experiència biogràfica i lectora.</p>	<p>7.1 Llegir de manera autònoma textos i obres seleccionats en funció dels propis gustos, interessos i necessitats, i deixar constància del progrés del propi itinerari lector i cultural explicitant els criteris de selecció de les lectures, les formes d'accés a la cultura literària i l'experiència de lectura.</p> <p>7.2 Compartir l'experiència de lectura en suports diversos, tot relacionant el sentit de l'obra amb la pròpia experiència biogràfica, lectora i cultural.</p>

Desenvolupar aquesta competència implica recórrer un camí de progrés planificat, que implica la dedicació d'un temps diari i constant de lectura individual, acompanyat d'estratègies i bastides adequades per configurar l'autonomia i la identitat lectora, que es desenvoluparà al llarg de tota la vida.

És essencial la configuració d'un corpus de textos adequat, format per obres de qualitat que possibilitin tant la lectura autònoma com l'enriquiment de l'experiència personal de lectura, i que inclogui el contacte amb formes literàries actuals impreses i digitals, així com amb pràctiques culturals emergents. Paral·lelament, és recomanable anar configurant una comunitat de lectors amb referents compartits; establir estratègies que ajudin cada lector a seleccionar els textos del seu interès, apropiar-se'n i compartir la seva experiència personal de lectura, i també establir contextos en què apareguin motius per llegir que parteixin de reptes d'indagació sobre les obres i que proposin maneres de vincular afectivament els lectors amb els textos. A mesura que la competència es vagi afermant, serà possible reduir progressivament l'acompanyament docent i establir relacions entre lectures més o menys complexes, així com entre formes de lectura pròpies de la modalitat autònoma i la modalitat guiada.

Competència específica 8

Llegir, interpretar i valorar obres o fragments literaris del patrimoni propi i universal, utilitzant un metallenguatge específic i mobilitzant l'experiència biogràfica i els coneixements literaris i culturals, per establir vincles entre textos diversos que permetin conformar un mapa cultural, eixamplar les possibilitats de gaudir de la literatura i crear textos d'intenció literària.

Criteris d'avaluació

1r i 2n	3r i 4t
<p>8.1 Explicar i argumentar, amb l'ajuda de pautes i models, la interpretació de les obres llegides a partir de l'anàlisi de les relacions internes dels seus elements constitutius amb el sentit de l'obra, atesa la configuració dels gèneres i subgèneres literaris.</p> <p>8.2 Establir, de manera guiada, vincles argumentats entre els textos llegits i altres textos escrits, orals o multimodals i altres manifestacions artístiques en funció de temes, tòpics, estructures, llenguatge i valors ètics i estètics, mostrant la implicació i la resposta personal del lector en la lectura.</p> <p>8.3 Crear textos personals o col·lectius amb intenció literària i consciència d'estil, en diferents suports i amb ajuda d'altres llenguatges artístics i audiovisuals, a partir de la lectura d'obres o fragments significatius en els quals s'emprin les convencions formals dels diversos gèneres i estils literaris.</p>	<p>8.1 Explicar i argumentar la interpretació de les obres llegides a partir de l'anàlisi de les relacions internes dels seus elements constitutius amb el sentit de l'obra, i de les relacions externes del text amb el seu context sociohistòric, atesa la configuració i evolució dels gèneres i subgèneres literaris.</p> <p>8.2 Establir, de manera progressivament autònoma, vincles argumentats entre els textos llegits i altres textos escrits, orals o multimodals i altres manifestacions artístiques en funció de temes, tòpics, estructures, llenguatge i valors ètics i estètics, mostrant la implicació i la resposta personal del lector en la lectura.</p> <p>8.3 Crear textos personals o col·lectius amb intenció literària i consciència d'estil, en diferents suports i amb ajuda d'altres llenguatges artístics i audiovisuals, a partir de la lectura d'obres o fragments significatius en els quals s'utilitzin les convencions formals dels diversos gèneres i estils literaris.</p>

Aquesta competència ha de facilitar el trànsit des d'una lectura identificativa o argumental de les obres a una altra que propiciï un gaudi més conscient i elaborat i que obri les portes a textos inicialment allunyats de l'experiència immediata de l'alumnat. Per a això és necessari desenvolupar habilitats d'interpretació que afavoreixin l'accés a obres cada vegada més complexes, la verbalització de judicis de valor cada vegada més argumentats i la construcció d'un mapa cultural que conjugui els horitzons propers amb els europeus i universals, i les obres literàries amb altres manifestacions artístiques. Constatar la pervivència d'universals temàtics i formals que travessen èpoques i contextos culturals implica privilegiar un enfocament intertextual.

Dos són els eixos proposats per al desenvolupament d'aquesta competència. En primer lloc, la lectura guiada i compartida a l'aula d'obres que es consideren recomanables i que permetin, amb la mediació docent, no només el seu gaudi sinó també l'apropiació dels

seus elements rellevants. En segon lloc, la inscripció d'aquestes obres en itineraris temàtics o de gènere, integrats per textos literaris i no literaris de diferents èpoques i contextos, la lectura comparada que atengui l'evolució dels temes, tòpics i formes estètiques i ajudi a establir vincles entre l'horitzó de producció i l'horitzó actual de recepció.

És important que aquesta lectura comparada inicial prioritzi obres de la literatura catalana en contrast amb obres de la literatura castellana, seleccionades de manera conjunta entre els docents d'aquestes matèries en funció de gèneres, temes i tòpics compartits. En l'anàlisi de les obres, és imprescindible la coordinació d'ambdós docents.

Competència específica 9

Mobilitzar el coneixement sobre l'estructura de la llengua i els seus usos i reflexionar de manera progressivament autònoma sobre les eleccions lingüístiques i discursives, amb la terminologia adequada, per desenvolupar la consciència lingüística, augmentar el repertori comunicatiu i millorar les destreses tant de producció oral i escrita com de recepció crítica.

Criteris d'avaluació

1r i 2n	3r i 4t
<p>9.1 Revisar els propis textos de manera guiada i fer propostes de millora argumentant els canvis a partir de la reflexió metalingüística i amb un metallenguatge específic, i identificar i esmenar alguns problemes de comprensió i producció de textos utilitzant els coneixements explícits sobre la llengua i el seu ús.</p> <p>9.2 Explicar i argumentar la interrelació entre el propòsit comunicatiu i les eleccions lingüístiques de l'emissor, així com els seus efectes en el receptor, utilitzant el coneixement explícit de la llengua i un metallenguatge específic.</p> <p>9.3 Formular generalitzacions sobre aspectes bàsics del funcionament de la llengua a partir de l'experimentació, comparació i transformació d'enunciats, així com de la formulació d'hipòtesis i la cerca d'exemples, utilitzant un metallenguatge específic i consultant de manera guiada diccionaris, manuals i gramàtiques.</p>	<p>9.1 Revisar els textos propis de manera progressivament autònoma i fer propostes de millora argumentant els canvis a partir de la reflexió metalingüística amb el metallenguatge específic, i identificar i esmenar alguns problemes de comprensió i producció de textos utilitzant els coneixements explícits sobre la llengua i el seu ús.</p> <p>9.2 Explicar i argumentar la interrelació entre el propòsit comunicatiu i les eleccions lingüístiques de l'emissor, així com els seus efectes en el receptor, utilitzant el coneixement explícit de la llengua i el metallenguatge específic.</p> <p>9.3 Formular generalitzacions sobre alguns aspectes del funcionament de la llengua a partir de l'experimentació, comparació i transformació d'enunciats, així com de la formulació d'hipòtesis i la cerca d'exemples, utilitzant el metallenguatge específic i consultant de manera progressivament autònoma diccionaris, manuals i gramàtiques.</p>

L'estudi sistemàtic de la llengua, perquè sigui útil, ha de promoure, d'una banda, la competència metalingüística de l'alumnat, és a dir, la seva capacitat de raonament,

argumentació, observació i anàlisi, i, de l'altra, ha d'estar vinculat als usos reals propis dels parlants, mitjançant textos orals i escrits contextualitzats. La reflexió metalingüística ha de partir del coneixement intuitiu de l'alumnat com a usuari de la llengua i establir ponts amb el coneixement sistemàtic des d'edats primerenques, primer amb un llenguatge comú, més proper a la realitat de l'escolar, per després anar introduint de manera progressiva la terminologia específica. A més, ha d'integrar els nivells morfosintàctic, semàntic i pragmàtic en l'estudi de les formes lingüístiques.

Es tracta, per tant, d'abordar l'aprenentatge de la gramàtica relacionant el coneixement gramatical explícit i l'ús de la llengua a partir de la reflexió. Per a això, cal partir de l'observació del significat i la funció que les formes lingüístiques adquireixen en el discurs, per arribar a la generalització i sistematització a partir de l'experimentació amb enunciats, el contrast entre oracions, la formulació d'hipòtesis i de regles, l'ús d'exemples o la connexió amb altres fenòmens lingüístics. En definitiva, es pretén estimular la reflexió metalingüística i interlingüística perquè els estudiants puguin pensar i parlar sobre la llengua de manera que aquest coneixement reverteixi en una millora de les produccions pròpies i en una millor comprensió i interpretació crítica de les produccions dels altres.

Competència específica 10

Posar al servei de la convivència democràtica, la resolució dialogada dels conflictes i la igualtat de drets de totes les persones, les pròpies pràctiques comunicatives, utilitzant un llenguatge no discriminatori i desterrant els abusos de poder a través de la paraula, per afavorir un ús eficaç, ètic i democràtic del llenguatge.

Criteris d'avaluació

1r i 2n	3r i 4t
<p>10.1 Identificar i rebutjar els usos discriminatoris de la llengua, els abusos de poder a través de la paraula i els usos manipuladors del llenguatge a partir de la reflexió i l'anàlisi dels elements lingüístics, textuais i discursius utilitzats, així com dels elements no verbals que regeixen la comunicació entre les persones.</p> <p>10.2 Utilitzar estratègies per a la resolució dialogada dels conflictes i la cerca de consensos tant en l'àmbit personal com educatiu i social.</p>	<p>10.1 Identificar i rebutjar els usos discriminatoris de la llengua, els abusos de poder a través de la paraula i els usos manipuladors del llenguatge a partir de la reflexió i l'anàlisi dels elements lingüístics, textuais i discursius utilitzats, així com dels elements no verbals de la comunicació.</p> <p>10.2 Utilitzar estratègies per a la resolució dialogada dels conflictes i la cerca de consensos, tant en l'àmbit personal com educatiu i social.</p>

Assolir aquesta competència implica no només que els estudiants siguin eficaços a l'hora de comunicar-se, sinó que posin les paraules al servei d'uns objectius que no es desentenguin de la indefugible dimensió ètica de la comunicació.

En l'àmbit de la comunicació personal, l'educació lingüística ha d'ajudar a establir relacions interpersonals basades en l'empatia i el respecte, facilitant eines per a l'escuta activa, la comunicació assertiva, la deliberació argumentada i la resolució dialogada dels conflictes. Erradicar els usos discriminatoris i manipuladors del llenguatge, així com els

abusos de poder a través de la paraula és un imperatiu ètic. En els àmbits educatiu, social i professional, l'educació lingüística ha de capacitar per prendre la paraula en l'exercici d'una ciutadania activa i compromesa en la construcció de societats més equitatives, més democràtiques i més responsables amb relació als grans desafiaments que com a humanitat tenim plantejats: la sostenibilitat del planeta, les infinites violències, les creixents desigualtats, en línia amb del que plantegen els objectius de desenvolupament sostenible.

Sabers

Els sabers, entesos com el conjunt de coneixements, destreses, valors i actituds, es formulen amb relació a contextos on es pot desenvolupar el seu aprenentatge competencial. Els i les docents poden incorporar contextos alternatius si ho consideren pertinent.

Per tal de facilitar els aprenentatges i el desenvolupament de les competències específiques corresponents, el professorat pot valorar la possibilitat d'organitzar els sabers de la matèria, o de les diferents matèries coordinades en un àmbit, a partir de situacions.

Les situacions permeten programar el curs de qualsevol nivell, matèria o àmbit a partir d'una col·lecció o seqüència de reptes, contextos, circumstàncies del món real, dels quals deriven preguntes que cal contestar i que entrellacen els sabers, és a dir, els coneixements, les destreses, els valors i les actituds amb les capacitats que sustenen l'enfocament competencial dels aprenentatges. Això modifica la planificació habitual d'adquisició de sabers i competències basada en la lògica acadèmica pròpia de les àrees de coneixement o matèries, plasmada en la seqüència tradicional dels temes disciplinaris. Es pretén acostar-se a la lògica de l'aprenent per donar sentit als seus aprenentatges basant-se en la seqüència de contextos rellevants plasmats en les situacions.

Primer i segon curs

Les llengües i els seus parlants

- Observació de la pròpia biografia lingüística i de la diversitat lingüística de centre, i comprensió de les famílies lingüístiques i les llengües del món, els sistemes d'escriptura i nocions bàsiques: fòrmules de salutació i comiat, agraiament i disculpa, en situacions de l'àmbit escolar i la vida quotidiana.
- Reconeixement de les llengües d'Espanya, el seu origen i distribució geogràfica, amb especial atenció a les diferències entre plurilingüisme i diversitat dialectal, parant especial atenció al context de Catalunya.
- Aproximació a les llengües de signes en el context de l'aula i la vida quotidiana.
- Comparació de trets de les principals varietats dialectals del català i del castellà, amb especial atenció a la del propi territori.
- Iniciació a la reflexió interlingüística en el context de la matèria.
- Identificació de prejudicis i estereotips lingüístics i formulació de formes d'evitar-los, tant a l'aula com a la vida quotidiana de l'alumnat i els mitjans de comunicació.

Comunicació

Aplicació d'estratègies de producció, comprensió i anàlisi crítica de textos orals, escrits i multimodals de diferents àmbits amb atenció conjunta als aspectes següents:

- Context
 - Anàlisi dels components de fet comunicatiu: grau de formalitat de la situació i caràcter públic o privat; distància social entre els interlocutors; propòsits comunicatius i interpretació d'intencions; canal de comunicació i elements no verbals de la comunicació, en situacions d'aula, de la vida quotidiana i dels mitjans de comunicació.
- Gèneres discursius
 - Detecció, anàlisi i ús de gèneres discursius de l'àmbit personal (conversa); educatiu de caràcter narratiu, descriptiu, dialogat i expositiu, d'acord amb les propietats textuais (adequació, coherència, cohesió i correcció), i social, parant especial atenció a les xarxes socials i mitjans de comunicació; respecte a l'etiqueta digital; avaluació de riscos de desinformació, manipulació i vulneració de la privacitat a la xarxa. Anàlisi de la imatge i elements paratextuals dels textos icònics, verbals i multimodals.
- Processos
 - Interacció oral i escrita de caràcter informal. Consciència i ús dels actes de prendre i deixar la paraula, de la cooperació conversacional i la cortesia lingüística; de l'escuta activa, l'assertivitat i la resolució dialogada dels conflictes en el context de l'aula, de la vida quotidiana i dels mitjans de comunicació, incloses les xarxes, i en les activitats acadèmiques.
 - Comprendre del sentit global del text oral i relació entre les seves parts, selecció i retenció de la informació rellevant. Detecció i rebuig d'usos discriminatoris del llenguatge verbal i no verbal, en el context de l'aula, de la vida quotidiana i dels mitjans de comunicació, incloses les xarxes, i en les activitats acadèmiques.
 - Planificació i recerca d'informació, textualització i revisió de la producció oral formal. Adecuació a l'audiència i al temps d'exposició. Detecció i utilització d'elements no verbals. Anàlisi i ús dels tres discursius i lingüístics de l'oralitat formal, en el context de l'aula, de la vida quotidiana i dels mitjans de comunicació, incloses les xarxes, i en les activitats acadèmiques.
 - Comprendre del sentit global del text escrit i relació entre les parts. La intenció de l'emissor. Detecció d'usos discriminatoris del llenguatge verbal i icònic, en el context de l'aula, de la vida quotidiana i dels mitjans de comunicació, incloses les xarxes, i en les activitats acadèmiques.
 - Planificació, redacció, revisió i edició en diferents suports de textos escrits. Correcció gramatical i ortogràfica. Propietat lèxica. Usos de l'escriptura per a l'organització del pensament: presa de notes, esquemes, mapes conceptuels, definicions, resums, etc., en el context de l'aula, de la vida quotidiana i dels mitjans de comunicació, incloses les xarxes, i en les activitats acadèmiques.
 - Cerca i selecció de la informació amb criteris de fiabilitat, qualitat i pertinència; anàlisi, valoració, reorganització i síntesi de la informació en esquemes propis i transformació en coneixement; comunicació i difusió de manera creativa i respectuosa amb la propietat intel·lectual. Utilització de plataformes virtuals per a la realització de projectes escolars.
- Reconeixement i ús discursiu dels elements lingüístics
 - Reconeixement, anàlisi i ús discursiu dels elements lingüístics amb especial atenció als recursos lingüístics per mostrar la implicació de l'emissor en els textos: formes de díxi (personal, temporal i espacial) i procediments de modalització; recursos lingüístics per adequar el registre a la situació de comunicació; mecanismes de cohesió;

connectors textuais temporals, explicatius, d'ordre i de contrast; mecanismes de referència interna gramaticals (substitucions pronominals) i lèxics (repeticions, sinònims, hiperònims i el·lipsis); coherència de les formes verbals en els textos; els temps de pretèrit en la narració; correlació temporal en el discurs relatat, en el context de l'aula, de la vida quotidiana i dels mitjans de comunicació, incloses les xarxes, i en les activitats acadèmiques.

- Correcció lingüística i revisió ortogràfica i gramatical de diferents tipus de text i en diferents situacions. Ús de diccionaris, manuals de consulta i de correctors ortogràfics en suport analògic o digital per a la correcció i millora dels textos.
- Ús dels signes bàsics de puntuació com a mecanisme organitzador del text escrit, la seva relació amb el significat.

Educació literària

- Lectura autònoma
 - Implicació en la lectura de manera progressivament autònoma a partir d'una preselecció de textos variats que incloguin obres d'autors i autors. Reflexió sobre els textos i sobre la pròpia pràctica de lectura sustentada en models.
 - Selecció d'obres variades que incloguin autors i autors de manera orientada a partir de l'exploració guiada de la biblioteca escolar i pública disponible.
 - Participació activa en actes culturals vinculats al circuit literari i lector.
 - Aplicació d'estratègies de presa de consciència dels propis gustos i identitat lectora, en l'àmbit personal i social (lectures compartides).
 - Expressió, a través de models comentats a l'aula o bé aportats per l'alumnat, de l'experiència lectora i de diferents formes d'apropiació i recreació dels textos llegits.
 - Aplicació d'estratègies de mobilització de l'experiència personal i lectora que permeten establir vincles entre l'obra llegida i aspectes de l'actualitat, així com amb altres textos i manifestacions artístiques, en l'àmbit personal i en conversa a l'aula.
 - Aplicació d'estratègies per a la recomanació de les lectures, en suports variats o bé oralment entre iguals.
- Lectura guiada
 - Lectura d'obres rellevants de la literatura juvenil contemporània i del patrimoni literari universal, inscrites en itineraris temàtics o de gènere, que incloguin la presència d'autors i autors, en el context de l'aula i de l'entorn proper que permeti fer la transferència a altres situacions de caràcter literari i cultural amb vincles amb la pròpia vida.
 - Aplicació d'estratègies i models de construcció compartida de la interpretació de les obres a través de converses literàries, clubs de lectura i canals de difusió com revistes, blogs o clips audiovisuals.
 - Relació i contrast entre els elements constitutius del gènere literari i la construcció del sentit de l'obra. Anàlisi bàsica del valor dels recursos expressius; els seus efectes en la recepció.
 - Relació i comparació dels textos llegits amb altres textos, amb altres manifestacions artístiques i amb les noves formes de ficció en funció de gèneres, temes, tòpics, estructures i llenguatges. Gèneres: novel·la, narració breu, teatre, poesia, assaig, etc. Temes: amor, amistat, mort, viatge, etc. Tòpics: *carpe diem*, *tempus fugit*, *locus amoenus*, *captatio benevolentiae*, *ubi sunt*, etc.

- Aplicació d'estratègies, models i pautes per a l'expressió de la interpretació i valoració personal d'obres i fragments literaris, a través de processos i suports diversificats i tenint en compte la perspectiva de gènere.
- Lectura expressiva, dramatització i recitació dels textos atenent als processos de comprensió, apropiació i oralització implicats.
- Creació de textos a partir de l'apropiació de les convencions del llenguatge literari i en referència a models donats (imitació, transformació, continuació, etc.) en el context de l'expressió dels sentiments, emocions i experiències pròpies.

Reflexió sobre la llengua

- Aplicació d'estratègies per a la construcció guiada de conclusions pròpies sobre el sistema lingüístic. Observació, comparació i classificació d'unitats comunicatives. Experimentació amb estructures, formulació d'hipòtesis, contraexemples, generalitzacions i contrast entre llengües, utilitzant el metallenguatge específic, en el marc de la millora en la comprensió i producció dels textos orals, escrits i multimodals en situacions diverses, tant personals i socials com acadèmiques.
- Observació i comparació de les diferències rellevants i interseccions entre llengua oral i llengua escrita atenent a aspectes sintàctics, lèxics i pragmàtics. per a la millora en la comprensió i producció dels textos orals, escrits i multimodals en situacions diverses, tant personals i socials com acadèmiques.
- Comprensió i anàlisi de la llengua com a sistema i de les seves unitats bàsiques tenint en compte els diferents nivells: el so i sistema d'escriptura, les paraules (forma i significat), la seva organització en el discurs (ordre de les paraules, components de les oracions o connexió entre els significats), per a la millora en la comprensió i producció dels textos orals, escrits i multimodals en situacions diverses, tant personals i socials com acadèmiques.
- Distinció entre la forma (categoria gramatical) i la funció de les paraules (funcions sintàctiques), i coneixement dels procediments lèxics (afixos) i sintàctics per al canvi de categoria en situacions de comprensió i expressió de textos orals i escrits.
- Relació entre els esquemes semàntic i sintàctic de l'oració simple. Observació i transformació d'enunciats d'acord amb aquests esquemes i ús de la terminologia sintàctica necessària. Reflexió i aplicació correcta de l'ordre de les paraules i concordança, que facin comprensibles els textos.
- Descripció i anàlisi dels procediments d'adquisició i formació de paraules. Reflexió sobre els canvis en el seu significat, les relacions semàntiques entre paraules i els seus valors denotatius i connotatius en funció del context i el propòsit comunicatiu, en la comprensió dels textos.
- Aplicació d'estratègies d'ús progressivament autònom de diccionaris i manuals de gramàtica que permeten obtenir informació grammatical bàsica.

Tercer i quart curs

Les llengües i els seus parlants

- Anàlisi de la pròpia biografia lingüística i de la diversitat lingüística del centre i de la localitat.
- Anàlisi del desenvolupament sociohistòric de les llengües d'Espanya, amb especial atenció a la llengua catalana, per a la comprensió de la realitat plurilingüe i pluricultural.

- Desenvolupament de la reflexió interlingüística en el context de la matèria.
- Comparació i contrastació dels trets propis de les varietats dialectals (fònics, gramaticals i lèxics) i els relatius als sociolectes i els registres que permeten la comprensió de la realitat plurilingüe i pluricultural i el respecte a aquesta diversitat.
- Exploració i qüestionament de prejudicis i estereotips lingüístics, especialment en els fenòmens de contacte entre llengües: bilingüisme, préstecs, interferències; diglòssia lingüística i diglòssia dialectal, que permeten la comprensió de la realitat plurilingüe i pluricultural i el respecte a aquesta diversitat.
- Indagació entorn dels drets lingüístics i la seva expressió en lleis i declaracions institucionals.

Comunicació

Aplicació d'estratègies de producció, comprensió i anàlisi crítica de textos orals, escrits i multimodals de diferents àmbits amb atenció conjunta als aspectes següents:

- Context: components de fet comunicatiu
 - Anàlisi dels components de fet comunicatiu: grau de formalitat de la situació i caràcter públic o privat; distància social entre els interlocutors; propòsits comunicatius i interpretació d'intencions; canal de comunicació i elements no verbals de la comunicació, en situacions d'aula, de la vida quotidiana i dels mitjans de comunicació.
- Els gèneres discursius
 - Detecció, anàlisi i ús de gèneres discursius de l'àmbit personal (conversa, amb especial atenció als actes de parla que amenacen la imatge de l'interlocutor (la discrepància, la queixa, l'ordre, la reprovació); educatiu de caràcter expositiu i argumentatiu, d'acord amb les propietats textuais (adequació, coherència, cohesió i correcció), i social, parant especial atenció a les xarxes socials i mitjans de comunicació; respecte a l'etiqueta digital; valuació de riscos de desinformació, manipulació i vulneració de la privacitat a la xarxa. Anàlisi de la imatge i elements paratextuals dels textos icònics, verbals i multimodals.
- Processos
 - Interacció oral i escrita de caràcter informal. Prendre i deixar la paraula. Cooperació conversacional i cortesia lingüística. Escolta activa, assertivitat i resolució dialogada dels conflictes, en el context de l'aula, de la vida quotidiana i dels mitjans de comunicació, incloses les xarxes, i en les activitats acadèmiques..
 - Comprensió del sentit global del text oral i relació entre les seves parts, selecció i retenció de la informació rellevant. La intenció de l'emissor. Detecció d'usos discriminatoris del llenguatge verbal i no verbal. Valoració de la forma i el contingut del text, en el context de l'aula, de la vida quotidiana i dels mitjans de comunicació, incloses les xarxes, i en les activitats acadèmiques.
 - Planificació i recerca d'informació, textualització i revisió en la producció oral formal. Adequació a l'audiència i al temps d'exposició. Detecció i utilització d'elements no verbals. Anàlisi i ús dels trets discursius i lingüístics de l'oralitat formal, amb especial atenció a la deliberació oral argumentada, en el context de l'aula, de la vida quotidiana i dels mitjans de comunicació, incloses les xarxes, i en les activitats acadèmiques.
 - Comprensió del sentit global del text escrit i relació entre les parts. La intenció de l'emissor. Detecció i rebuig d'usos discriminatoris del llenguatge verbal i icònic. Valoració de la forma i el contingut del text, en el context de l'aula, de la vida quotidiana i dels mitjans de comunicació, incloses les xarxes, i en les activitats acadèmiques.

- Planificació, redacció, revisió i edició en diferents suports de textos escrits. Usos de l'escriptura per a l'organització del pensament: presa de notes, esquemes, mapes conceptuals, definicions, resums, etc., en el context de l'aula, de la vida quotidiana i dels mitjans de comunicació, incloses les xarxes, i en les activitats acadèmiques.
- Cerca i selecció de la informació amb criteris de fiabilitat, qualitat i pertinència; anàlisi, valoració, reorganització i síntesi de la informació en esquemes propis i transformació en coneixement; comunicació i difusió de manera creativa i respectuosa amb la propietat intel·lectual. Utilització de plataformes virtuals per a la realització de projectes escolars.
- Reconeixement i ús discursiu dels elements lingüístics
 - Reconeixement, anàlisi i ús discursiu, en el context de l'aula, de la vida quotidiana i dels mitjans de comunicació, incloses les xarxes, i en les activitats acadèmiques, dels elements lingüístics amb especial atenció a l'expressió de la subjectivitat en textos de caràcter expositiu i argumentatiu; la identificació i ús de les variacions de les formes díctiques (fórmules de confiança i cortesia) en relació amb situacions de comunicació diverses; recursos lingüístics per adequar el registre a la situació de comunicació; procediments explicatius bàsics: l'aposició i les oracions de relatiu; mecanismes de cohesió: connectors textuais distributius, d'ordre, contrast, explicació, causa, conseqüència, condició i hipòtesi; mecanismes de referència interna, gramaticals i lèxics (nominalitzacions i hiperònims de significat abstracte); coherència de les formes verbals en els textos; correlació temporal en la coordinació i subordinació d'oracions, i en el discurs relatat.
 - Correcció lingüística i revisió ortogràfica i gramatical dels textos. Ús de diccionaris, manuals de consulta i de correctors ortogràfics en suport analògic o digital per a la correcció i millora dels textos.
 - Ús dels signes de puntuació com a mecanisme organitzador del text escrit, la seva relació amb el significat.

Educació literària

- Lectura autònoma
 - Implicació en la lectura de manera progressivament autònoma i reflexió sobre els textos llegits i sobre la pròpia pràctica de lectura.
 - Selecció, de manera progressivament autònoma, d'obres variades que incloguin autors i autors a partir de la utilització autònoma de la biblioteca escolar i pública disponible.
 - Participació activa en actes culturals vinculats al circuit literari i lector.
 - Aplicació d'estrategies de presa de consciència i verbalització dels propis gustos i identitat lectora en l'àmbit personal i social (lectures compartides).
 - Expressió de l'experiència lectora i de diferents formes d'apropiació i recreació dels textos llegits, en el context personal i social (converses a l'aula).
 - Aplicació d'estrategies de mobilització de l'experiència personal, lectora i cultural que permeten establir vincles de manera argumentada entre l'obra llegida i aspectes de l'actualitat, així com amb altres textos i manifestacions artístiques.
 - Aplicació d'estrategies per a la recomanació de les lectures en suports variats o bé oralment entre iguals, emmarcant de manera bàsica les obres en els gèneres i subgèneres literaris.
- Lectura guiada

- Lectura d'obres rellevants del patrimoni literari nacional i universal i de la literatura actual inscrites en itineraris temàtics o de gènere, que incloguin la presència d'autors i autors, en el context de l'aula i de l'entorn proper, i que permetin fer la transferència a altres situacions de caràcter literari i cultural amb vincles amb la pròpia vida. Gèneres: novel·la, narració breu, teatre, poesia, etc. Temes: amor, amistat, mort, viatge, etc. Tòpics: *carpe diem*, *tempus fugit*, *locus amoenus*, *captatio benevolentiae*, *ubi sunt*, etc.
- Aplicació d'estratègies de construcció compartida de la interpretació de les obres a través de discussions, converses literàries, clubs de lectura i canals de difusió com revistes, blogs o clips audiovisuals.
- Relació i contrast entre els elements constitutius del gènere literari i la construcció del sentit de l'obra. Anàlisi dels efectes dels seus recursos expressius en la recepció.
- Aplicació d'estratègies d'utilització d'informació sociohistòrica, cultural i artística bàsica que permeten construir la interpretació de les obres literàries.
- Relació i comparació dels textos llegits amb altres textos orals, escrits o multimodals, amb altres manifestacions artístiques i amb les noves formes de ficció en funció de temes, tòpics, estructures i llenguatges. Elements de continuïtat i ruptura.
- Aplicació d'estratègies per interpretar obres i fragments literaris a partir de la integració dels diferents aspectes analitzats i atenent els valors culturals, ètics i estètics presents en els textos, així com la lectura amb perspectiva de gènere.
- Indagació al voltant de les obres llegides que promoguin l'interès per construir la interpretació de les obres i establir connexions entre textos.
- Lectura expressiva, dramatització i recitació dels textos atenent als processos de comprensió, apropiació i oralització implicats.
- Creació de textos a partir de l'apropiació de les convencions del llenguatge literari i en referència a models donats (imitació, transformació, continuació, etc.) en el context de l'expressió dels sentiments, emocions i experiències pròpies.

Reflexió sobre la llengua

- Aplicació d'estratègies per a la construcció guiada de conclusions pròpies sobre el sistema lingüístic. Observació, comparació i classificació d'unitats comunicatives. Experimentació amb estructures, formulació d'hipòtesis, contraexemples, generalitzacions i contrast entre llengües, utilitzant el metallenguatge específic, en el marc de la millora en la comprensió i producció dels textos orals, escrits i multimodals en situacions diverses, tant personals i socials com acadèmiques.
- Observació, contrast i anàlisi de les diferències rellevants i interseccions entre llengua oral i llengua escrita atenent a aspectes sintàctics, lèxics i pragmàtics, per a la millora en la comprensió i producció dels textos orals, escrits i multimodals en situacions diverses, tant personals i socials com acadèmiques.
- Comprensió, anàlisi i valoració de la llengua com a sistema i de les seves unitats bàsiques tenint en compte els diferents nivells: el so i sistema d'escriptura, les paraules (forma i significat), la seva organització en el discurs (ordre de les paraules, components de les oracions o connexió entre els significats), per a la millora en la comprensió i producció dels textos orals, escrits i multimodals en situacions diverses, tant personals i socials com acadèmiques.
- Distinció i reflexió entre la forma (categoria gramatical) i la funció de les paraules (funcions sintàctiques de l'oració simple) i consolidació dels procediments lèxics (afixos) i

sintàctics per al canvi de categoria, en situacions de comprensió i expressió de textos orals i escrits.

- Relació entre els esquemes semàntic i sintàctic de l'oració simple. Observació i transformació d'enunciats d'acord amb aquests esquemes i ús de la terminologia sintàctica necessària per fer comprensible els textos.
- Anàlisi i valoració dels procediments d'adquisició i formació de paraules. Reflexió sobre els canvis en el seu significat, les relacions semàntiques entre paraules i els seus valors denotatius i connotatius en funció del context i el propòsit comunicatiu, per a la comprensió i enriquiment dels textos.
- Aplicació d'estratègies d'ús progressivament autònom de diccionaris i manuals de gramàtica.